

N:o 14.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.
Expedition:
Olofsgatan 1 (Hötorget 6), 1 tr. ö. g.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 17 Sept. 1892.

Pris:
Helt år 5 kr. — Lösnummer 25 öre.
Annonspri:
10 öre petitraden (15 öre utl.)

12. Årg.

Den internationela utställningen för musik- och teaterväsen i Wien.

Denna utställning, till hvilken furstinna Pauline Metternich för ett år sedan gaf idén, öppnades högtidligen den 7:e maj, såsom här förr blifvit nämndt. Den egentliga utställningslokalen utgöres af den i »Pratern» utanför Wien för 1873 års verdensutställning uppförda rotundan. Den egentliga invigningen af utställningen egde rum på eftermiddagen följande dag i den stora Musiksalen. Den filharmoniska orkestern, sångföreningen och Wiens manssångförening, de tre förnämsta musiksällskapen i Wien, hade förenat sig till en festkonsert under Hans Richters ledning, då endast två verk utfördes, nämligen Mozarts uvertyr till »Trollflöjten» och Beethovens 9:e symfoni. Salen, en hög luftig byggnad med rätt god akustik, har plats för öfver 2,000 personer, och på den med en jätteorgel försedda estraden kunna rymmas 150 instrumentaler och 300 sångare. En särskild »Utställningsteater» har uppförts, till det yttre särdeles pryddig och med elegant inredning. Byggnaden är af trä och hvitrappad, försedd med elektrisk belysning, och allt i densamma inpregneradt, till skydd mot eldfara. Den rymmer 1,653 personer; ståplatser finnas i densamma för 400 personer.

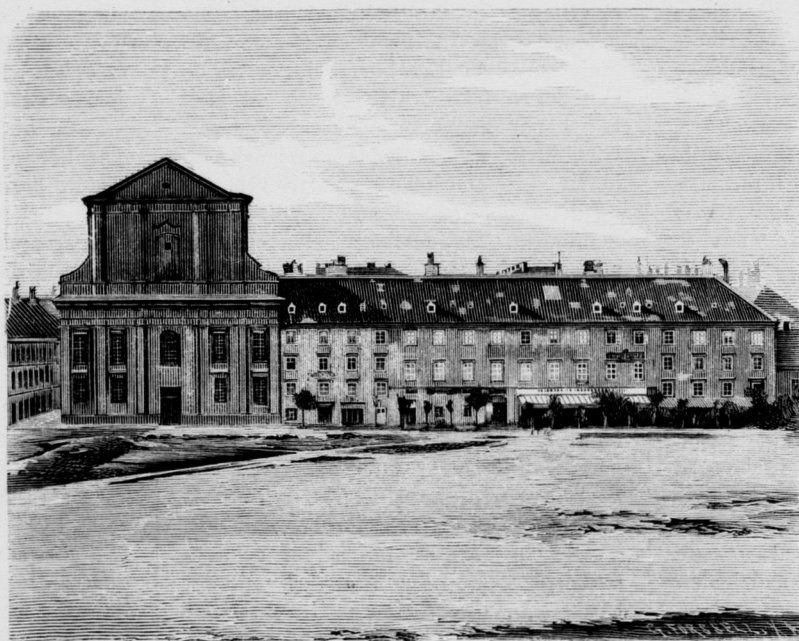
Åtskilliga andra lokaler och utställningsföremål förekomma dessutom

i parken. Så det mycket tilldragande »Alt-Wien», en i fullkomlig storlek utförd trogen efterbildning af Wiens »Hohenmarkt», i slutet af 17:e århundradet, med Hanswurst-föreställningar, så en dockteater, »Théâtre tintamaresque», en kinesisk teaterpavillon, fonograf för telefoniskt öfverförande af hofoperans sceniska musik, ett Wagner-sanctuarium, en särskildt uppförd byggnad med utställning af Rich. Wagners verk, etc. Denna sistnämnda specialutställning företer nästan alla autografer af Wagners operor, till en del öfverlemnade af hans enka, till en del utgörande konung Ludvig II:s kvarlåtenskap; dessutom en stor mängd reliquier, byster och porträtter.

Den af en präktig park i fransysk stil omgifna och med byster af alla lands dramatiska diktare prydda rotundan innefattar i sina vidsträckta gal-

lerier, transepter och balkonger allt hvad i vetenskapligt och kulturhistoriskt hänseende tillhör en sådan utställning. En illustrerad historia om utvecklingen af den musikaliskt dramatiska konsten framställes å ena sidan genom *fackutställning* å andra genom *industriell specialutställning*. Emellertid förekommer mycket vid denna utställning, som ej kan räknas till teater- och musikföremål. Främmande för en sådan kan man väl räkna sådana utställningsartiklar som kläder, tyger, handskar etc.; en rundmålning öfver en Lloydångares inlöpande i Newyorks hamn tycks ej heller ha att göra med en teater- och musikutställning, hvarjeme en mängd restauranter och förfriskningsetablissementer inkräkta parken och tränga sig in i sjelfva musikhallen.

Introduktionen till den *musikhistoriska afdelningen*, som begynner vid södra ingången och upptager nära en tredjedel af hela rotundan, bildar den *ethnografiska* gruppen. Denna innehåller föremål som röra musik, dans och teater hos folk, som ligga utom den europeiska kulturkretsen. Underliga ting förekomma här. Jemte bondinstrumenter, äfven af äldsta slag, från Europa ser man karaktéristiska sådana från sydslaver och Balkanhalfön, musikinstrumenter från fornasiatiska folk och muhamedanska stater, från Afrika, malayiska arkipelagen, Kina — här de gamla bronspukorna med den högst ärevärdiga åldern af 2,000 år, de kolossalaste Gongongs (Tamtams) etc. — från

Ett minne från Wien: Schwarzschanerhaus,
Beethovens sista bostad.

Japan och Indien. Bland en mängd trummor, skrammelinstrumenter och horn från indianer, söderhafsöarnes folk och negrer förekommer äfven ett afrikanskt träklaver. Originela och intressanta teaterrequisita från Asien finner man också i denna grupp, sålunda af läder gjorda skuggspelsfigurer, japanska dockor och skådespelarmasker m. m., omkring 2,000 föremål.

Den *musikhistoriska* afdelningen börjar med minnesmärken af den förkristliga musiken. Greker och Romare äfvensom orientaliska folk: Egypter, Assyrier, Perser, Araber och Judar, hvilkas konst haft direkt inflytande på den vesterländska kulturen, äro här representerade. Bland verk af mera betydande grekiska musikkunnige framträder såsom en stor raritet ett fragment af »Papyrus Erkehertig Rainer», en körsång ur »Orestes» af Euripides i partitur (vokal- och instrumentaler). I denna papyrusrulle har man framför sig det äldsta och enda befintliga dokument rörande grekisk musik. Den armeniska, byzantinska och gregorianska sången, en- och flerstämmig sats, den första notskriften i sina olika skrifarter — neumer, koral- och mensuralnoter — åskådliggöra de första stadierna af den kristna tonkonsten, minne- och mästarsång, utvecklingen af den världsliga musiken. Sånger af tyroler-minnesångaren Oswald von Wolkenstein, i ett kejsaren tillhörande praktband, torde af sista afdelningen vara det värdefullaste föremålet. Härtill sluter sig den konstmässigare utbildade katolska och protestantiska kyrksången från 15:e och 16:e århundradet med sina föregångare, det husitiska cancionale och de böhmisk-märiska brödernas sånger, vidare nederländarnes musikaliska epok, hvilken jemte verk af berömda teoretiker i originalupplagor, särskildt den af undervisningsministeriet utställda »Tridentiner Codex» — skrifven af Joh. Wiser och innehållande en rik samling af nederländska kompositioner från 15:e århundradet — har att uppvisa ganska dyrbara relikier.

Af högt intresse är den nu följande öfversikten af de särskilda förstlingsförsöken med nottryck sådant det i Italien och Tyskland var i användning ända till uppfinnandet af rörliga metalltyper genom Ottaviano Petrucci: tryckta linier med inskrifna noter, det så kallade patrontrycket med instämplade sådana och slutligen trätaftrycket. Det dyrbara Petruccitrycket, det efter denna uppfinning af tryckerier i Augsburg, Mainz och Nürnberg verkställda nottrycket och sådant medelst kopparplåtar fullständiga den lärrika samlingen. I nästa rum förbereda oss de världsliga konstsångerna, madrigalen och monoden, på första begynnelsen till oratoriet och operan, hvilkas ytterligare utveckling ända in uti 18:e århundradet vi kunna följa i ett särskildt rum. Bibliotekerna i Berlin, München,

Dresden och Hamburg hafva härvidlag lemnat ganska värdefulla bidrag. Vidare har blomstringstiden för den flerstämmiga vokalmusiken vid bayerska hofvet i 16:e århundradet fått sig ett särskildt rum, hvori hufvudsakligen kompositioner af Orlando Lasso funnit sin plats.

De närgränsande rummen representera den historiska utvecklingen af *instrumentalmusiken* och *instrumentfabrikationen*, orgel, klaver, stråkinstrumenter etc. Kgl. instrumentmuseum i Berlin har härstädes uppsteplat alla sina skatter. Derjemte innefattar denna grupp den af dyrbara instrumenter från 16:e och 17:e århundradet bestående samling, som tillhör erkehertig Frans Ferdinand af Este, värdefulla italienska stränginstrumenter, tillhöriga baron Nathanael von Rothschild och en samling gamla instrumenter, särskildt af berömda virtuoser spelade violiner, dem instrumentmakaren Zach i Wien med mycket besvär hopsamlat.

Härefter kommer man till de för de stora tyska tonmästarne bestämda så kallade interiörer — Bach, Händel, Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven och Schubert på ena sidan, och midt emot klassikerna vid hufvudväggen romantikerna Weber, Mendelssohn, Schumann, Spohr, Meyerbeer, Marschner, Löwe, Liszt och Chopin. Naturligtvis har man i fråga om denna utställning egnat all möjlig uppmärksamhet och sorgfällighet åt anskaffande af autografer, intressanta minnesblad, dokumenter af alla slag, porträtter etc. Ett och annat af denna rika samling må anföras. Af Gluck finna vi jemte originalupplagorna af hans verk manuskriptet till operan »Telemaco», af Haydn manuskriptet till »Skapelsen» och flere handskrifna symfonier. I den rikt försedda Mozart-interiören ser man mästarens klaver (från Liszts kvarlätenskap), hans Stainer-violin, handskrifterna af Trollflöjtpartituret, »Requiem» samt Jupiter- och G-moll-symfonierna. Af Beethoven finnes bl. a. skissboken från 1801—2 och ett blad ur hans konversationsböcker; bland handskrifterna fångas uppmärksamheten i synnerhet af partituren till »Fidelio» och »Nionde symfonien». Schuberts autografiska skatter och minnen af hans person bilda öfvergången till Weber, af hvilken man har manuskriptet till »Euryanthe» och utkast till »Oberon». Äfven Mendelssohn och Schumann äro rikt representerade af bref och handskrifter, lika så Meyerbeer och Liszt; af den förstnämde intresserar hufvudsakligen manuskriptpartituret till »Afrikanskan». Wagner museet är förut omtaladt. Vidare är en ansenlig rad af bekanta tonkonstnärer från 18:e århundradet hägkomna, såsom Hasse, Graun, Scarlatti, Abbé Vogler etc. och aflidna komponister efter Schubert, framstående virtuoser, sångare och sångerskor.

Samlingen af nu lefvande kompo-

nister och musiker öppnar Johannes Brahms. Särskild uppmärksamhet ådrager sig Habsburg Lothringens interiör med porträtter, autografer af samt instrumenter som tillhört herskare och medlemmar af österrikiska kejsarhuset, hvilka utöfvat och befördrat tonkonsten på märkligare sätt; häribland synes ett partitur till operan »Elisa» af Fuchs, hvilket Karl VI använde då han 1725 dirigerade denna opera, vidare Josef II:s och Maria Theresias spinetter, Marie Antoinettes harpa, Joseph I:s luttabulatur och den regerande kejsarinnan Elisabeths cittra. Bland dessa furstliga minnen har äfven originalet till Haydns folksång erhållit en hedersplats. Vidare kommer man sedan till utställningen för *tyskarnes dramatiska litteratur och teaterväsen*, innefattande i kronologisk ordning följande grupper: 1. Medeltidens andeliga skådespel och passionsspelen; 2. Det världsliga skådespelet i 15:e och 16:e århundradet, borgare- och bondspel; 3. Humanisternas drama, kloster- och skoldrama, renässansdrama och barnkomedi; 4. Tiden för de engelska komedianterna och vandringstrupperna till den stabila teaterns tid; 5. Tyska nationaldramat från Gottsched till nutiden, porträtter af ansedda skaldar, estetiker och kritiker, urval af handskrifter, tryckta verk, medaljer o. s. v. — Teater- och scenutställningen öppnas med en framställning af bayerska hofteaterns i München dekorations-skisser m. m. På denna afdelning följer den för *förenings- och undervisningsväsendet*; första gruppen: förenings- och konsertväsen, andra: skol- och undervisningsväsende med statistiskt material öfver undervisningsanstalter för musik och teater i Österrike-Ungern, Tyskland och Schwaiz.

Af de icke tyska staterna framstår i synnerhet Italien med en rik utställning. Akademier och biblioteker i Rom, Milano, Bologna och Turin etc. ha sändt sina dyrbara skatter. »Accademia St. Cecilia» i Rom har ensam lemnat 580 verk, 80 autografer och medaljer, Bologna 500 verk och autografer, deribland de handskrifna partituren till Rossinis »Barberaren» och »Cenerentola». Åt minnet af Donizetti är ett särskildt rum egnadt, i hvilket konstmäcenaten baron Scotti har utställt alla sina Donizettirelikier, komponistens porträtt i kroppsstorlek, hans sång och klaver, en amulett, som han alltid bar om halsen, manuskripter etc. Frankrike och England ha skickat åtskilliga musik- och teaterhistoriska föremål; Frankrike bl. a. forna och nuvarande sceniska storheters autografer och manuskriptpartitur af samtliga äldre och yngre dramatiska författare och komponister; vidare värdefulla gamla instrumenter, deribland Rossinis, Chopins och Spontinis m. fl. klaver och pianon. Ryssland är intressant representeradt genom direktionens

för kejserliga teatern i Petersburg sändningar. *Spanien, Belgien, Bulgarien* och *Polen* hafva äfven lemnat sina bidrag. Sändningen från *Sverige* kom till en del något sent och fick en mindre gynsam plats vid trappuppgången till rotundans innersta golf, der den italienska afdelningen från Bologna slutar. Det svenska bidraget utgöres till största delen af artiklar från Kgl. operan. Bland de afsända föremålen märkes en å gemensam kartong anordnad samling fotografiska erinringar om det nu raserade operatemplet. I midten synes en större vy af operahusets fasad. Kring den samma äro grupperade fyra, af artisten Evald Lönngren särskildt för detta ändamål utförda interiörer. De framställa: 1) operasalongen, 2) den större af de åt publiken upplåtna foyererna (*»Gustaf III:s matsal»*) samt 3) och 4) den invid den samma ligande praktfulla artistfojern, sedd dels från södra sidan med *»sångrummet»*, dels från den norra. Intressanta interiörer äro jemväl fyra i kabinettsformat framställda kolorerade fotografier af den gamla operans foyervåning, konstskickligt utförda af en här bosatt fotografiamatris. Slutligen synes å kartongen en af artisten Callmander utförd större interiör af operasalongen.

För att gifva en ännu klarare föreställning om det gustavianska operahusets smakfulla dekorerings exponeras afbildningar af åtskilliga dekorativa detaljer från operahusets inre och yttre. Två planscher framställa de refflade pilastrarne i proseniet med sina korintinska kapital, hvilka uppbyro scenöppningens arkadbåge, öfverst prydd af Sergels bevingade genier, hållande tredje Gustafs krönte namnskiffer. Å tre andra planscher ser man de under raderna såsom stöd insatta konsolerna med deras tillbakaböjda akantusblad, voluter och lagerfestoner, samt de här och hvar anbragta maskerna, sorgespelets och lustspelets symboler m. m., samt ornamentsfyllningarna å radernas utsidor.

En interiör af Gustaf III:s lilla salong invid operascenen förekommer äfven bland de nu utställda planscherna. Men man har äfven velat visa något af det ståtliga blifvande operatemplet. En ypperlig framställning deraf lemna tre väldiga, hufvudsakligen af arkitekten Anderberg utförda taflor, som genom teaterkonsortiet stälts till Kgl. operans förfogande. Två äro utförda i sepia-lavyr och visa operapalatset från Gustaf Adolfs torg samt från Carl XII:s torg. Den tredje, en penn-teckning, framställer interiörer dels af operasalongen med dess kungliga avant-scen och praktfulla prosceium, dels af det kungliga trapphuset samt den för publiken afsedda trappuppgången. Dessa taflor äro infattade i breda förgyllda ramar.

Bland Kgl. operans öfriga utställningsföremål må antecknas ett orkester-

partitur till vår första fosterländska opera *»Gustaf Wasa»*. Partituret är delvis egenhändigt skrifvet af tonsättaren, Johan Gottlieb (Amadeus) Naumann. I det glasfack som innesluter Kgl. operans expositionsbidrag synes äfven en gammal blåpermig affischbok med gulnade blad. Den affischsida, som ligger uppslagen, är daterad den 29 november 1830. Den dagen gaf man å Kgl. teatern *»Edvinsky och Floreska eller Den polska grufvan»*. — I personförteckningen läses här: Angela... eleven Jenny Lind — det var då vår världsberömda landsmaninna första gången beträdde tiljan i en rol.

Vidare har utstälts det bref af Ludvig van Beethoven, dateradt den 1 mars 1823, till Carl XIV Johan, hvori han i artiga ordalag frambär sin tacksamhet för att ha blifvit invald till ledamot af Musikaliska akademien, en utmärkelse hvilken, som bekant, mycket glädde och smickrade den store tonsättaren. Oscar Fredriks och konung Oscar II:s tal i Musikaliska akademien, på svenska och tyska, tillhöra äfven denna sändning från operan och musikakademien. Af enskilda sändningar från hufvudstaden, hvilka kommit till vår kunskap (om bidrag från landsorten ingått är oss ej bekant), är en rätt intressant från d:r Adolf Lindgren, den bekante musikteoretikern, kritikern och estetikern, förut redaktör af *Svensk Musiktidning*. Denna sändning innehåller: Moutons lutebok af 1699* jemte beskrifning i *»Monatshefte für Musikgeschichte»*, vidare den eleganta lilla boken *»Svenska hofkapellmästare»* med porträtter (förut införda i Sv. Musiktidning), och slutligen ett par nummer af *Svensk Musiktidning* för 1884, nämligen n:o 2 med ett större träsnittsporträtt af J. M. Krauss från hans ungdom, det enda bekanta porträtt af honom**, samt n:o 10 innehållande den quadrille, som spelades under Gustaf III:s mord, med ett tecken vid den takt, då det dödsbringande skottet afsköts. Förut är i denna tidning nämnt, att pianoläraren hr Fredr. Peterson till Wienutställningen afsändt en på tyska affattad redogörelse för Allmänna musikalska förskolans arbetssystem och lärokurser.

Vända vi oss nu från den så att säga döda utställningen till den levande, till de med denna förbundna teater- och musikföreställningarne, så är det egentligen endast de senare som i dessa spalter kunna komma i betraktande. På utställningsteaterns tiljor uppträdde först en tysk trupp och sedan en trupp från Comédie française i Paris i slutet af maj, och denna efter-

följdes i juni månads början af ett böhmiskt operasällskap, som på ett förträffligt sätt utförde operorna: *»Die verkaufte Braut»* och *»Dalibor»* af Smetana, *»Lejla»* af Bendt (f. 1838 i Prag), *»Dimitri»* af Dvorak (Dvorsjak, f. 1841), *»Die Hussitenbraut»* af C. Schebor, melodramen *»Pelops Brautwerbung»* af Vrchiliczki. Priset vanns ibland dessa af Smetanas* *»Verkaufte Braut»*, som genom sin urfriska melodik och genialitet såges höra till det bästa som existerar på det musikdramatiska området, skrifven i den gamla operastilen och äfven till texten underhållande. Äfven hans *»Dalibor»*, mera i Wagnerstil, berömmes såsom förtjent af att göra sin rund öfver alla operascener. Dvoraks opera gör icke samma helgjutna intryck men berömmes i vissa delar. En vecka efter invigningskonserten utfördes Haydns *»Arstiderna»* af Gesellschaft der Musikfreunde. De *»populära konserterna»* under Grädeners ledning omvexlade med ett ungerskt kapell, ett tyrolersällskap och greff. Görtz'ska militärkapellet. Första symfonikonserten gafs under ledning af mr. Cowen, dirigent för filharmoniska konserterna i London, hvarvid endast hans kompositioner utfördes, deribland hans bekanta s. k. *»Skandinaviska symfoni»* och en symfoni i F-dur. Sista symfonikonserten (9:e) leddes af en ung pianolärare vid konservatoriet, Ferdinand Löwe, som första gången, och det undantag, dirigerade en stor orkester (60 man) och vid detta tillfälle utfördes bl. a. en symfoni af Anton Bruckner, tillagnad Rich. Wagner (op. 3 d-moll). En skildring från denna konsert, karakteristisk för dessa musiktillställningar, meddelar Ludv. Josephson i ett resebref till D. N., och vi anföra denna för att lemna våra läsare ett begrepp om desamma: *»Gamle Bruckner, f. n. professor i kontrapunkt vid konservatoriet i Wien, född 1824, var närvarande vid konserten och superade i sällskap med några vänner. Efter hvarje sats genljöd salen af frenetiska bravorop, och herrar och damer trängde sig fram för att hylla kompositören, som för hvarje gång måste lotsa sig fram mellan bordet för att från orkesterstraden mottaga de honom alltså fyra gånger egnade ovationer under bedöfvande handklappningar och viftningar med — serveterna. Som liflig tafla var det anslående, men ej som allvarlig konserthyllning»*.

Ett par symfonikonsorter af särskildt intresse för oss nordbor, voro de som leddes af kapellmästarne Svendsen från Köpenhamn och Hallén från Stock-

* Stycken ur denna, arrangerade för piano medföljde *Svensk Musiktidning* 1890 n:o 19 som bilaga till en artikel af A. L. om *»Dans och lutspele i forna dagar»*.

** En silhouetbild af honom är införd i denna tidning, ärg. 1883, n:o 13.

* Friedrich Smetana f. 1824, var 1856—60 dirigent för Filharmoniska sällskapet i Göteborg, lät sedan höra sig i Stockholm såsom utmärkt pianist, lemnade Sverige 1861, var 1866—74 kapellmästare vid czechiska nationalteatern i Prag och dog, sinnesrubbad, 1884. Har komponerat 8 operor m. m.

holm. Vid den förstnämnda, som egde rum den 4 augusti var det i synnerhet Svendsens D dur-symfoni (n:o 4) som framkallade djupt intryck; hans »karneval i Paris», som äfven utfördes, berömmes såsom mycket genialisk och originel. Programmet till Andr. Halléns konsert upptog Normans »Fest-uvertyr», Halléns »Svensk Rhapsodi», Griegs pianokonsert (solist: hr B. Möllersten, nu bosatt i Riga), »Valdemarsagan» af Hallén och uvertyr till »Orleanska jungfrun» af Aug. Söderman. De båda nordiska kapellmästarne skördade rikt bifall vid sina konserter. Hr Hallén blef efter sin »svenska rhapsodi» flere gånger inropad och erhöi en jettestor lagerkrans med band i de svenska färgerna, samt efter Södermans uvertyr ännu en sådan med de österrikiska färgerna i banden. — Af öfriga utställningsmusiken må nämnas: Musikaufführung des Wiener akadem.-Wagner-Vereins, hvarvid utom Wagner och Liszt nummer gafs Musik zu Ibsens »Das Fest zu Solhaug» af Hugo Wolf; konserter af manssångföreningen »Arion» (omkring 60 tyskar) från Newyork, under ledning af hr Frank van der Stucken, med biträde af miss Maud Powell, violinist, pianisten Fr. Rummel och utställningens symfoniorkester; en historisk konsert gifven af Wiener Männergesangverein; Amsterdams à capella-kör, anförd af D. de Lange, som å en sin konsert utförde mästerverk af nederländska skolan från 14—17 seklen; ett körsällskap från Hamburg, Brüner Männergesangverein, kvartetten Udel, Klagenfurter Männergesangverein (Kärnthner Volkslieder-koncert). Sedan ett venetianskt lustspelssällskap slutat sina intressanta föreställningar å teatern, framträdde der den för utställningen komponerade stora utstyrselbaletten »Die Donaunixe». En rik literär mæcenat, baron Bourgoing, har författat stycket, hvars uppsättning kostat honom 80,000 gulden; kostymerna, tagna från Paris lära dessutom ha kostat 65,000 francs, inberäknadt 10,000 francs i tull. Musiken till stycket består af Straussmelodier, skickligt sammansatta af hr Joseph Bayer, en af de ledande männen i Wiens musikverld. Utom ofvan anförd musik har en spansk orkester låtit höra sig här under utställningen och i september väntades en italiensk operastagione under musikförläggaren Sonzogno's ledning, äfven som ett franskt operettsällskap.

Beethovens sista bostad.

(Till vår plansch.)

I samband med redogörelsen för utställningen i Wien reproducera vi en af Wiens märkligheter: det hus der Beethoven afled, den 26 mars 1827.

Efter att så ofta ha vexlat bostad, fogade det sig så lyckligt, att den store mannen fick sin sista bostad alldeles i granskapet af sin ungdomsvän, hofrådet Stefan Breuning, i Schwarzschanierhaus vid Alserförstadens glacis, dit han flyttade vid mikaelitiden 1825. Han hade med otålighet väntat på denna flyttning och längtat efter detta granskap, särskildt efter att erhålla fru Breunings hjälp för ordnandet af sitt hushåll, hvarom han anmodat henne. Bostaden var mycket treflig, belägen åt söder vid en öppen plats med utsigt öfver den midt emot liggande inre staden med sina bastioner och kyrktorn, åt venster Leopoldstadt och Praterns trädskronor, midt framför Josefstadts exercisplats, de kejserliga stallen, Mariabilfer- och andra förstäder, men till höger var utsigten stängd genom »Röda huset», i hvars andra våning Breunings bodde. Huset der Beethoven hade sin bostad jemte den tillstötande kyrkan — den tiden begagnad till förvaring af soldatbäddar — hade fordom blifvit uppbyggt af de från Spanien härstammande Benediktinerna, och den egendomliga anordningen af fönsterna häntyddes på dess ursprungliga bestämelse.

För att få rummen i prelatvåningen högre hade nämligen midtelpartiet af huset öfver bottenvåningen endast fått två våningar med en rad af nio fönster, under det på ömse sidor derom huset har tre våningar i höjd. Fönsterna äro (som man ser å planschen) emellertid så ordnade, att de i öfversta våningen utgöra en fortlöpande rad. Af dessa börja Beethovens fönster i öfversta våningen med det femte, från kyrkan räknadt, och sluta med det nionde bortom porten.

Till Beethovens bostad kom man uppför den präktiga hufvudtrappan upp i andra våningen. Inträdde man der till venster genom en något låg dörr, så befann man sig i en rymlig tambur med ett fönster och kom rakt ifrån detta till köket och en stor pigkammare, alla med sina fönster liggande åt den rymliga fyrkantiga gården. Från tamburen åt venster trädde man in i ett temligen stort kabinett med ett fönster åt gatan (midt öfver porten), och till venster om detta rum hade man ett annat, också med ett fönster. Till höger om det rum man först kom in uti hade man ett rum med två fönster och innanför detta ett stort kabinett med ett fönster, från hvilket rum en liten dörr ledde till pigkammaren. Dessa fem fönster vette åt glacisen. Ljus, värme, rymlighet och granskapet till Breunings gjorde denna våning till en angenäm bostad för Beethoven.

Våra operaförhållanden.

Operaverksamheten har nu åter kommit till lif efter den kritiska tid, som inträdde vid dess begynnelse i förra månaden. Emellertid är saken ännu ej på det klara, då operans ekonomi för detta spelår icke är fullt bebyggad. Man har visserligen skäl att anse abonnementet genom kupongböcker kunna uppbringas till den på denna väg väntade summa, men huruvida staden och teaterkonsortiet kommer att lemna de bidrag som ifrågasatts är icke, hvad vi veta, afgjort. Vi kunna emellertid ej föreställa oss annat, än att såväl stadsstyrelsen som konsortiet skola behjerta det trångmål, hvari operan nu är försatt, så att hufvudstaden ej skall blifva utsatt för skadan och skammen att sakna en opera för detta och närmast kommande år. Det vore också märkvärdigt och ett fattigdomsbevis för hufvudstadens innevänares konstsinne, om icke nu i all synnerhet operaföreställningarna skulle tillräckligt frekventeras och omfattas med mera intresse än varieté- och kafé-musiken. Det har försports, att 1 oktober skulle vara bestämd till den dag, inom hvilken operans ekonomiska ställning skulle vara klar för en definitiv fortgång af operaföreställningarna under spelåret, emellertid torde vara klokast att med afseende på nu innevarande flyttningsoro uppskjuta afgörandet en månad, helst om de nu pågående representationerna äro tillräckligt inbringande.

Efter hvad vi hört, planeras af operastyrelsen för detta spelår en lofvande repertoar. I förhoppning om erhållande af en lämplig primadonna, det må nu bli fru Östberg eller någon henne värdig efterträdarinna, tänker man sålunda uppsätta Wagners »Valkyrian»; Aubers underhållande komiska opera »Hälften hvar eller hin ondes andel», lär också upptagas på repertoaren och Ivar Hallströms nya opera »Granadas dotter» är snart att förvänta å scenen. Åt baletten kommer också att egnas större omsorg, och någon af Delibes' baletter med deras intagande musik äro bland sådana ifrågasatta, hvarjemte symfonikonserter, som förr, komma att gifvas och snart nog taga sin början.

En god repertoar, ett raskt, ostördt och omsorgsfullt arbete med inöfningar hoppas vi den nya styrelsen lägger sig vinn om, och herr Strandbergs utnämning till kormästare anse vi vara en vinst för operan, med kännedom om hans goda egenskaper som musiker och sångare. En operastyrelse, hvilken naturligtvis ytterst är beroende af publikens bevägenhet för framgången af operaverksamheten, bör gerna taga ad notam denna publiks sympatier och antipatier, och sålunda så mycket ske kan vid val och användande af sujetter göra sig till godo erfarenheten af hvilka

bland dessa, som äro eller icke äro tilldragande. Vi gilla ingalunda ett ensidigt favoritsystem å publikens sida, men klokheden bjuder att räkna med en så viktig faktor som en allmän sympati för en person eller motvilja mot en sådan, som icke eger nödiga kvalifikationer för att tillfredsställa berättigade fordringar på en lyrisk skådespelare. Vår tid är fattig på förmågor, det är beklagligen visst, och detta bör såväl publik som kritik taga i betraktande, och man får nog söka med både ljus och lykta för att få rätt på förmågorna, men för att göra en sådan fångst bör inga krafter sparas, och de styrande få ej vara för efterlätna i sina fordringar såväl beträffande ny-engagerade, som förut anställda och kanske outhärliga personers behöfliga utbildning och studier till vinnande af erforderlig konstnärlighet. En god sångmästare borde vara ett sine qua non vid en operascen, och äfven gamla routinerade sångare och sångerskor borde — ty ingen är fullkomlig — lyssna till goda råd af en sådan, såväl rörande sångsätt, som deklamation och dynamisk framställning, lämpad efter orkester och lokal. En sådan sångmästare, åhörande repetitionerna i salongen, skulle kunna till de sjungandes eget bästa gifva anvisningar, som undanröjer skriksång och andra missförhållanden, hvilka menligt inverka på framställningens estetiska värde. Vacker deklamation inverkar mer än mången sjungande tror på tonbildningens skönhet och röstens bevarande. Att *spara* rösten är en stor konst, som ingen sångare bör försumma att lära.

Denna kortfattade framställning hoppas vi komma att uppfattas i den mening den är nedskrifven, afseende endast och allenast vår gamla operas väl och framgång.

Följetong.

Stora sångerskor i fredlig täflan

af Elise Polko.

Hörsta uppförandet af »Euryanthe» i Wien, d. 25 okt. 1823, hade egt rum och den publik som fyllt teatern vid Kärntnerthor hade på sitt vanliga varmbjertade sätt med jubel helsat komponisten, som kommit hit från Dresden för att sjelf anförä sitt verk i den glada kejsarstaden »an der schönen blauen Donau», om också ej bifallet var så stormande som det, hvarmed »Friskyttan» emottogs. I synnerhet var damverlden rikt representerad, och många tårar flöto öfver det hårda öde, som drabbade den stackars förrädda och förskjutna. Titelrolen sjöngs af Therese Grünbaum, en dotter till Wenzel Müller, den bekante komponisten af otaliga populära sångspel, och Eglantine var betrodd åt Karolina Ungher,

wienarnes förklarade gunstling. Men efter föreställningen samlade sig en utvald krets af konstnärer, komponister, musiker, sångare och sångerskor i ett gammalt kafé nära teatern för att bringa den sachsiske kapellmästaren sin hyllning. Då Karl Maria von Weber inträdde, blef han mottagen med ett regn af blommor och entusiastiska leverop. Hans smala, bleka ansigte med den skarpt böjda näsan och de stora melanholiska ögonen strålade af munterhet, då han helsade på de närvarande. Men han kom icke ensam. Vid hans arm stödde sig en blond, underskön dam, hvars åsyn ännu mera elektriserade de närvarande. Wilhelmina Schröder, som endast några veckor förut gift sig med den unge skådespelaren Devrient, var en i hela Wien känd och afhållen person; man hade ju sett detta geniala väsende likasom växa upp midt ibland sig — vid den Hörtschelskabarnballetten der hon dansade som en liten elfva, i Burgteatern som en 15-årig Aricia i Racines »Phaedra», sedan som Pamina i Mozarts »Trollföjten» och slutligen som den segrande, hänförande Leonora i Beethovens »Fidelio».

Berlin och Dresden hade lockat henne bort från kejsarstaden, och hela Wien sörjde deröfver. Dubbelt glädjande var det därför att så oväntadt få återse den oförgätliga. Strax efter detta unga par följde ett annat: den lycklige unge maken och med honom en obekant förtrollande uppenbarelse, hvilken Weber presenterade för sällskapet såsom sin goda väninna och elev Jetterl (Henriette) Sonntags från Prag. Hon hade, berättade han flygtigt, sjungit för fru Czecka och bodde nu med sin förträffliga moder i Wien för att lära så mycket som möjligt af de operasångerskor, som här flögo ut och in. Hans rekommendation hade knappast behöfts för att skaffa den unga flickan det vänligaste emottagande; hennes jungfruliga väsen, det lilla ansigtet, friskt som en nyutslagen äppleblomma, det oskyldiga uttrycket i de stora blå ögonen intog straxt damernas hjärtan för henne. Hvad herrarne angick, så voro de snart på det klara med att denna rosenknopp en gång skulle blifva världens mest firade sångerska och föresatte sig att deras hyllning icke heller skulle uteblifva. Gamle Saliëri, den utmärkte sångläraren, fick henne placerad vid sin sida för att på ett skämtsamt vis underkasta henne en liten examen, och den unge Czerny skyndade att fråga henne, om hon ville taga undervisning i klaverspelet af honom, han ville göra det alldeles gratis. Äfven Josef Weigl klappade vänligt den unga sångnovisen på den fina axeln och var så nådig att lofva henne en liten rol i hans nästa opera. Tonen vid den enkla aftonmåltiden, som derpå serverades var särdeles munter; till och med Saliëris bruna och rynkiga anlete log, och det var något som sällan inträffade. Den be-

römd direktören för »Theater an der Wien» och kompositören till 39 operor kände en hjertlig glädje öfver sin tyske medtäflares Euryanthe-musik. Man var annars van att höra honom med häftighet ifra mot begäret för tvära öfvergångar mellan tonarterna, sådana han uppdagade hos många af sina elever; han jämförde några af dessa med personer, som sprungo ut genom fönstret för att komma ned på gatan, i stället för att gå den naturliga vägen genom dörren. Vid sidan af honom satt hans favorit, den då i Wien högt ansedda sångerskan Fodor; endast för en kort tid var det henne förunnadt att lysa som en stjärna på Wiens operahimmel, alldenstund hon från Paris erhållit de mest lockande anbud, dem hon antagit; ty: »Att guldet nå — till guldet trå vill litet hvar ändå!» Hennes sång var en underbar blandning af tysk innerlighet, fransk grace och italiensk eld. Hennes koloratur och drillar voro fulländade, och hennes stämmas klang förtrollade hvarje öra.

Icke långt från henne tronade madame Milder-Hauptmann, hvars kolossala röst Josef Haydn kallade »ett stort hus». Den ståtliga frun, hvars ungdomsfriskhet nu var en smula vissnad, såg litet nedlåtande bort till sin granne den lilla Jetterl. Men så var hon också den förnämsta representanten för Glucks sånggudinna, — på scenen tog hon sig ut som en antik marmorstaty, och man kallade henne inte annat än Iphigenia. Therese Grünbaum och Karolina Ungher hade många lustiga saker att förtälja hvarandra, och allt som oftast fick man höra deras silfverklingande skratt.

»Hvad är det för nöje ni ha för er, barn?» frågade »Euryanthes» komponist, i det han lutade sig fram emot dem. »Vi bekände för hvarandra hvad som var vårt hjertas innerligaste önskan», svarade den täcka frun, »men under det jag som god äkta maka och moder låter mig nöja med en allmän önskan om hvad som rör mitt hus och min familj, så sträcker Karolina ut sin hand efter stjernorna och kommer med två önsknings på en gång. Hon vill nämligen sjunga en gång, när mästare Ludvig van Beethoven svänger takt-pinnen, och så vill hon tillika vara den sånggudinna, som inspirerar en stor skald!»

Den gamle Saliëri log och föreslog, att hvar och en af de församlade sångerskorna skulle följa detta exempel och upprigtigt bekänna hvad som var deras hjertas högsta önskan — men härpå fick han ett leende afslag. Men den öppenbjertade Wilhelmina ropade högt med strålände ögon och strök det rika guldgänsande håret ur pannan: »Jag önskar ingenting annat än att få sjunga, att älska och blifva älskad.»

Men lilla Jetterl utropade purpurröd af den rörelse, som bemäktigade sig henne: »Och jag önskar bara, att jag en dag kan lära mig att sjunga mästare

Webers Euryanthe, så att han själf vore belåten med mig!»*

»Jag önskar att Weber ville spela något för oss ur den nya opera, som han har under arbete!» sade Milder-Hauptmann på sitt kalla, förnäma vis.

Ett litet medelmåttigt klaver stod der i rummet. — Weigl sprang upp från stolen för att sätta upp locket. Weber tog plats framför det och lät fingrarna löpa öfver tangenterna; — nu fick man höra de förtjusande melodierna ur »Oberon», den opera, hvarmed han för närvarande var sysselsatt för Coventgarden-teatern i London, och som då helt och hållet upptog hans tankar. — »Jag ville gerna ha uppskrifven en liten melodi, som dök upp hos mig under resan och som jag har kallat »Hafsnymfens sång» — hvem vill sjunga den för mig?»

»Jag — jag — jag!» ropade flera fruntimmersröster i liflig täflan med hvarandra.

»Låt det afgöras genom lottdragning, när jag är färdig!» sade Weber. »Men, mina herrar, skulle någon af er händelsevis ha ett stycke notpapper på sig?»

»Jag!» svarade en ung man, som hittills haft plats bredvid Saliéri och sutit helt tyst och obemärkt och som nu sprang upp för att öfverlemnna åt den främmande gästen det begärda — bakom glasögonen lyste två allvarliga ögon emot denne — en rörelse med hufvudet till tack, och blyertspennan i Webers hand fylde derefter notlinierna med åtskilliga tecken och ord.

»Färdigt!» ljöd det efter en kort stund i den lilla salen. »Nu skola vi draga lott! Den af er, sköna damer, som drager den minsta lotten skall sjunga min hafsnymfssång!» — Det var en liten fin hand, som efter en paus, full af väntan, lyftes upp med den kortaste pappersbiten mellan fingrarna; men den darrade likväl — Jetterl från Prag skulle föredraga sången ur den nya operan.

»Se nu till att du gör mig och din lärarinna i Prag heder!» hviskade Weber i hennes öra. Henriette Sonntag andades djupt, rodnad och blekhet vexlade på hennes fina jungfruliga kinder — från klaveret hördes de första inledande ackorden. — Weber gaf tecken till att det skulle börja, och nu ljöd den skönaste af alla silfverstämmor, bedårande och elflik, med den ljufva melodin, som sedan skulle förtrolla hela världen och ännu i dag frambringa samma verkan.

Då hon slutat, utbröt en storm af hänförelse — de sköna och berömda damerna rundt omkring bordet slöto sin unga rival i sina armar och öfverhopade henne med ömhetsbevis; men Wilhelmina var den första som sprang upp under öfversvallande rörelse för att omfamna och kyssa den blomstrande un-

ginnan. Hon visade sig då lika ädelmodig och fri från afund, som hon alltid förblef till sin sista dag.

Herrarne klappade händerna och sågo med litet afundsjuka på damerna och deras sätt att visa sin förtjusning. Weber själf var synbarligen rörd och sade: »Skada, att jag inte kan taga dig med till London, kära Jetterl, så att du der kunde sjunga min sång. Du är den sötaste hafsnymf jag kan tänka mig. Nu hoppas jag bara kunna ställa så till, att du står som hafsnymf bakom kulisserna, när min Oberon uppföres i Berlin».

»Och hvilket parti skall då jag ha i den nya operan?» utropade Wilhelmina

»Naturligtvis Rezias, men Fodor skall också instudera det».

»Och jag? Fins der då ingenting för mig?» frågade Karoline Ungher, surmulet.

»För din mörka praktstämma passar just Fatimas roll! Mina barn, hvilken lycklig kapellmästare är icke jag, som kan råda öfver sådana sängerskor, som jag ser här omkring mig! Om jag ännu en stund får lefva, så komponerar jag en opera, i hvilken hvar och en af eder skall få en rol — Milder också. Men hvem vet om jag ej...»

»Tyst, tyst! inga ledsamma spådomar» afbröt honom den vackra blonda frun och lade sin hand smekande på hans arm. »Men hör nu allesammans! Här bringar jag eder något nytt från Wien, den underbaraste sång, man kan tänka sig, och mästar Weber skall akkompagnera mig. Tänk eder — en komponist har dristat sig till att sätta musik till »Erlkönig». Men fader Göthe kan endast känna sig tacksam därför!»

Och den underbara sängerskan föredrog den underbara sången om »Vater mit seinem Kind», så som den väl aldrig sjungits af någon menniskoröst, så gripande och hänförande. — Men ingen rörde sig, när hon slutat. — En djup tystnad herskade, och öfverallt såg man bleka kinder och tårfyllda ögon. »Hade jag bara tid att uppsöka komponisten i edert stora Wien», sade Wilhelmina, djupt rörd. »Han heter Frans Schubert och skall vara en riktig enstöring!»

»Der är han», sade gamle Saliéri med glädjestrålade anlete, — »här har ni min dugtige elev, sköna fru! Der är Frans Schubert lufs lefvande!» och dermed drog han fram en ung man, som stod der blek och darrande, som en förbrytare, gripen på bar gerning.

»Ah! den herrn, som lemnade notpapperet till min sång!» utropade Weber och mönstrade med intresse den kraftiga figuren med det mörkhåriga hufvudet och de utpreglade ansigtsdragen.

»Jag vill ej ha någon tack», stammade nu Schubert under den djupaste rörelse, det tillkommer mig blott att tacka den sängerska, som sjungit min sång här-

ligare än komponisten kunnat drömma eller tänka sig den!»

Och darrande omfattade hans händer den lilla kvinnohanden, medan hans blick oafvänt fästades på den unga sängerskans vackra anlete. Då böjde sig det idealiskt sköna hufvudet med det gyllene håret, och de friska läpparne berörde musikerns panna. — »Så — det var för Erlkönig!» hörde Frans Schubert likasom i en dröm hviskas i sitt öra. — Derefter var det Karoline Ungher, som lade sin hand på hans arm, och hennes mörka stämma bad sakta: »Skrif för mig äfven en sång — också melodisk och gripande — bara för en djup röst, unge vän! Jag vill också en gång med er hjälp röra och eröfra hjertan, så som Wilhelmina Schröder gjort i afton. Glöm ej denna bön — jag är Karoline Ungher!»

Han log — manne det då fans någon i hela Wien, som icke kände till Karoline Ungher?

Några dagar senare fick hon sig tillsändt manuskriptet till »Der Wanderer».

Sju månader efter denna »Euryanthe»-afton fick Karoline Ungher sin önskan uppfylld. Beethoven svängde sin taktpinne öfver hennes hufvud, och vid sidan af henne på estraden stod den lilla Jetterl från Prag. Det var den 7 maj 1824, då den store mästaren tog ett högtidligt afsked af offentligheten och första och sista gången dirigerade sitt storslagna verk, den 9:de symfonien.

Och Wilhelmina Schröder-Devrient? — Hon blef älskad så som få på denna jord, denna kvinna med det varma hjertat; och hennes namn förgätes ej så länge sången är en makt i världen.

De ha för länge sedan lemnat oss, dessa trenne fredliga rivaler. — Wilhelmina gick först bort, trött och nedbruten — så Henriette Sonntag, efter ett lif fullt af glans såsom grefvinnan Rossi, i ett fjerran, främmande land på andra sidan oceanen — och slutligen Karoline Ungher-Sabatier, den ädla lyckliga kvinnan, hvars lif var utan skuggor, och som slutade sina dagar i det tjugande Italien.

Med dem förstummades den skönaste treklang af berömda, förtrollande kvinnostämmor.

Musikpressen.

På Abrah. Lundquists förlag har utkommit:

För piano 2-händigt:

Hallström, Ivar: *Granadas dotter*, opera i tre akter, arrangement. Pris 2 kronor.

För en röst med piano:

Hallström, Ivar: *Sånger ur operan Granadas dotter*. Pris 2 kronor.

Pianoarrangementet (15 sid.) af Hallströms nya opera innehåller 10 nummer och utgör väl således endast en

* Författarfriheten tages äfven här i anspråk af Elise Polko; Henriette Sonntag var den som kreerade titelrollen i »Euryanthe» vid den nämnda premiären i Wien.

liten del af operan. Dessa nummer äro emellertid vackra nog att väcka en fördelaktig tanke om operan i sin helhet; en spansk karakter i musiken röjer sig här och der. Sånghäftet innehåller: 1. Romans (Jacinta; ciss—fiss). 2. Tenoraria (Ruyz; ess—a). 3. Vexelsång mellan en gosse (mezzosopran; ciss—e) och en flicka (sopran e—giss). 4. Romans (Jacinta; c—f). 5. Visa (En mulåsnedrivare; d—g). De vackra sångerna i denna samling komma helt säkert att blifva omtyckta och populära, helst som de icke äro svåra hvarken för den sjungande eller den ackompanjerande att utföra.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. Operan. Sept. 14, 16. Hallström: *Den bergtagna* (Ragnhild, Ingeborg, bergadrottningen: fru Strandberg, Brag, frk. Wolf; bergakungen, Ulf, riddar Tuve, Kark: hrr Ödmann, Lundqvist, Rundberg, Malmjö). — 15. Donizetti: *Regementets dotter* (Markisinnan, Marie: fru Strandberg, stberg; Tonio, Sulpiz, Hortensius: hrr Strandberg, Selligren, Grafström), ballett: *Kärleks-spådomar*.

Återbörjandet af operans verksamhet skulle ha egt rum d. 12 september med »Figaros bröllop», hvilken opera dock med anledning af hr Johanssons sjukdom måste inställas; nu blef det i stället en svensk opera, som fick inleda den nya æran, såsom det syntes i en lycklig stund, ty salongen var nära fullsatt och samtliga de sjungande voro väl disponerade; det hela gick jemnt och med friskt lif. Fru Brag utförde Ingeborgs rol för första gången och gaf en rätt behaglig bild af den nordiska ungkön. Hennes sång led ej heller så mycket af den skärpa, som stundom framträder i rösten. Hr Ödmann hade en lycklig afton som bergakungen och föredrog särdeles vackert arian då han lockar jungfrun in i berget. Fröken Wolff var en ståtlig, måhända endast väl ungdomlig moder till bergakungen; men kanske äldras man icke i bergets salar. Följande afton gafs »Regementets dotter», likväl inför betydligt glesare salong, ehuru fru Östberg, som kanske snart lemnar oss, sjöng titelrolen. Hade hr Ödmann sjungit Tonio, i st. f. hr Strandberg, kanske salongen varit fullsatt. Fru Östberg sjunger detta parti brillant och vackert, som man vet, och utför rolen med hurtighet; något mera qvinlighet i bakgrunden af rolen kunde en och annan gång ej skada, äfvensom undvikandet af en mindre vacker »åkning» vid öfvergång till sångtemat. Fru Ö. blef hyllad med en mängd inropningar och buketter efter första akten, hvars afskedsscen återgafs med rörande behag, och ej mindre efter operans slut. Hr Strandberg skötte sitt sångparti med vanlig smak och verkligt briljant med sina höga falsettoner i första

aktens final. En ståtlig Sulpiz ger oss hr Selligren, hvars kraftiga röst här också gör sig väl gällande. I Hortensius' lilla rol nedlägger hr Grafström rätt muntrande komik. Den lilla balletten, som avslutade föreställningen, var en obetydlig bagatell med musik af favoritmelodier från våra mor- och modrars barndomsdagar. Dansen utfördes behagligt af fru Thelander samt frkn. Brandt och Lidzén.

Från in- och utlandet.

Kgl. operan. Hofkapellmästaren C. Nordqvist har blifvit utnämnd till förste hofkapellmästare, en utmärkelse, som kan anses välförtjent i betraktande såväl af hr Nordqvists långvariga tjänstgöring vid operakapellet, som hans förtjänster som musiker och direktör för operan, hvars upprätthållande under den svåra operakrisen för ett par år sedan onekligen var ett hans verk, som är förtjent af stort erkännande.

Vasateatern, som ännu är under ombyggnad, kan ej anses blifva färdig förr än i midten af oktober, hvarför sällskapet under hrr Warbergs och Strömbergs direktion företager en turné denna månad till Örebro, Norrköping och Linköping. Repertoaren upptager operetterna »Stackars Jonathan», »Den sköna Helena», »Läderlappen» och »Miss Helyett» samt ett par taljeser.

Filharmoniska sällskapet kommer att fortfarande verka under samma ledning som förut, hvilket helt visst skall föga hufvudstadens musikvänner att lära känna. Bland intressanta nyheter för denna säsong, hvilka sällskapet skall komma att utföra, nämnes en del af Wagners »Parsifal»-musik, hvartill kapellm. Hallén förvärfvat uppföranderätt härstädes.

Accompagnementslektioner jemte ledning i utförandet af sångstycken ämnar fröken Eugénie Claëson, den från mångfaldiga konserter välkända accompagnatrisen, inrätta i hufvudstaden, hvarom en annons i detta nummer upplyser.

Fröken Claëson, sedan ett 30-tal år anställd som accompagnatris vid konservatoriet och mångårig pianolärarinna, är särskild kompetent att med en sådan undervisning göra en vigtig insats i den musikaliska utbildningen. Accompaniment till sång är en vigtig konst, som få tillägnat sig, och hvari dock hvarje försigkommen pianist borde ega skicklighet. Att i fröken C:s lektioner äfven ingår handledning i sångutförandet ger ökad värde åt dem. Detta fröken Claësons företag, efter hvad vi tro första gången här försökt, kommer helt visst att med stora sympatier omfattas af vår musikaliska allmänhet.

Oscar Lejdström, som nu i många år verkat härstädes såsom anedd och

eftersökt sånglärare, samt genom samvetsgranna studier i Paris utbildat sig i sångkonsten, har nu efter sommarferierna återtagit på allvar sin lärareverksamhet, såsom en annons å sista sidan antyder.

† **Fredrika Linnell.** Den 12:e d:s afled på sommarstället Lyran vid Mälaren enkefru Catharina Fredrika Linnell, född Forsberg, enka efter byråchefen Linnell, i en ålder af något öfver 76 år. Sällsynt bildad och varm konstvän har den nu afledna under många år varit en af hufvudstadens mest framstående kvinliga personligheter. Särskildt må här framhållas hennes stora kärlek för tonkonsten, hvars mera framstående in- och utländska idkare alltid voro välkomna i hennes hem, der musik af ädlaste slag tröget odlades. Mången behöfvande musikidkare har också af henne rönt ett välvilligt understöd. Fru Linnell var först gift med den bekante skolmannen, sedan Aftonbladets redaktör, P. A. Svedbom och efterlemnar från detta äktenskap två söner, af hvilka den äldste är sekreteraren i Kgl. Musikaliska Akademien, tonsättaren dr Wilh. Svedbom.

Hildegard Werner, vår i Newcastle on Tyne som musiklärarinna bosatta landsmaninna, har nyligen blifvit ledamot af »The chartered Institute of journalists of the United Kingdom», en heder så mycket större som hon är det enda fruntimmer i norra England, som en sådan heder vederfarits. Miss Werner gaf den 10 juni sin 10:de »Invitation-Concert» med uppvisning af sina elever, dels solister, dels deltagande i den af henne bildade elev-orkestern, »Mignon-orchestra», som bl. a. utförde en af fröken W. komponerad »Festive-March». Engelska tidningar omnämna med beröm elevernas prestationer.

Resp. prenumeranter

i hufvudstaden, hvilka vid flyttningstiden ändra bostad eller icke anträffats vid förra numrets utsändning, torde anmäla sådant jemte ny adress till tidningsbudet eller skriftligen å Expeditionen, Olofs-gatan 1.

Redaktionen.

Resp. Tidningsredaktioner

eller musikvänner i landsortsstäderna anmodas att till Svensk Musiktidnings Expedition insända tidningsnummer med program för konserter och teaterföreställningar med musik eller andra märkligare musikaliska notiser, på det vår enda musiktidning skall kunna redogöra för musiklifvet i vårt land äfven utom hufvudstaden.

Redaktionen.

Accompagnements-lektioner i förening med ledning i utförandet af sångstycken.

Pianospelande, äfvensom sjungande, hvilka vilja deltaga, böra anmäla sig hos undertecknad före den 1 Oktober, Onsdagar och Lördagar kl. 9—11 f. m. Tisdagar och Fredagar kl. 4—6 e. m. Lektionerna börja 1 Oktober.

Biblioteksgatan 29, 3 tr.

Eugénie Claëson.

Lärarinna vid K. Musik-Konservatoriet.

Stockholms Musik-institut,

Brahegatan 7 B, öfver gården 1 tr. upp.

Höstterminen börjar den 15 September och slutar den 15 December

Undervisning meddelas uti *Pianospelning* och *Harmonilära*. Anmälningstid hvarje dag kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2. Efter den 15 September mottagningstid onsdagar och lördagar kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2.

För närmare redogörelser tillhandahålles prospekt.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Allmänna musikaliska förskolan.

Obs. lokalförändring! **Hamngatan 18 b.** Obs. lokalförändring!

Ny förberedande pianoklass för barn under 9 år med lektioner äfven i hemmen och under inspektion af föreståndaren.

Afgift för hösttermin 20 kr. 2 tim. i veckan. 2 elever i timmen.

I piano jemte musikteori äro kurserna i likhet med föregående år ordnade för såväl skolungdom som för vuxna elever.

För deltagande i årets pedagog. kurs (afgiftsfri) bör anmälan göras oförtöfvadt.

Samtalsid 1—2.

Fr. Peterson. Hösttermin fr. 15 Sept.

Richard Anderssons Musikskola

öppnas åter den 19 Sept. Undervisning meddelas uti pianospelning, harmonilära. Arbetsplan och honorar oförändrade.

Förfrågningar och anmälningar emottagas: skriftliga till den 15 Sept., muntliga den 15, 16 och 17 samma månad, kl. 12—2 f. m., 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar efter den 18: Onsdagar och Lördagar $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3. För utvarande elever som önska fortsätta anmodas ånyo anmäla sig.

Stockholm, Brunnsgatan 28, 2 tr.

(G. 20726)

För hvarje musikaliskt hem rekommenderas

SVENSK MUSIKTIDNING,

Nordiskt musikblad, 12:te årg., innehållande populär läsning i musikaliska ämnen, instruktiva artiklar om musikundervisning etc., biografier med porträtter, följetonger, notiser om musikverldens tilldragelser m. m.

Tidningens årsprenumeranter erhålla musikbilagor, (omkring 14 sidor) af god och lätt utförbar sång- och pianomusik. Tidningen utkommer 2 gånger i månaden (utom juli—aug.); Pris pr år 5 kronor. Prenumeration sker direkt hos Redaktionen Olofsgatan 1, i bok- och musikhandeln; för landsorten bäst å posten.

OBS! I n:o 1—12 Porträtter af Erik Åkerberg, Anna Karlsohn, Edvard Grieg, Annette Essipoff, Am. Ponchielli, Emma Holmstrand, Georgina Sommelius-Bottero, Aulinska kvartetten, A. Sullivan, Ole Olsen, V. Pasqualis, Dina Edling; med n:o 6 musikbilaga inneh.: pianostycken af **Emil Sjögren, A. M. Myrberg, Erik Åkerberg** och **Adr. Dahl**, visa af **Ludv. Norman**.

Oscar Lejdström,

Sånglärare.

Mäster-Samuelsgatan 35.

Skandinaviska Orgelfabrikens Kammarorglar,

hvarå de nyaste uppfinningar och förbättringar tillämpas, äro af våra förnämsta orgelkännare såväl i Stockholm som i landsorten enhälligt vitsordade för att vara de bästa i Norden tillverkade. Prisbelönte i Köpenhamn 1888 (enda pris med medalj), i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890 (första pris). Priskuranter sändas på begäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken. Kontor och utställning i Stockholm: Mästersamuelsgatan 24.

Skandinaviska Orgelfabriken. Kontor och utställning i Stockholm: Mästersamuelsgatan 24.

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Taflar och Orglar från in- och utländska utmärkta Fabriker till de billigaste priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G. Schwechters berömda fabriker.

Gust. Petterson & Komp.

43 Regeringsgatan 43.

Flyglar, Taflar och Pianinos från J. G. Malmström.

Läs! Hvar och en sin egen fotograf!

Mot insändande af kr. 5 sänder jag fraktfritt till alla platser i Sverige en mycket praktiskt **Fotografiapparat**, med hvilken en hvar utan förkunskap kan utföra verkligt vackra och goda fotografier 6 × 10 ctm. stora. Apparaterna lemnas under **garanti** med bruksanvisning.

Aug. Anderson,

Fabrik af fotografiska apparater.

Dickmandsgade N:o 2,

Kristiania (Norge).

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Olofsgatan 1 (Hötorget 6), 1 tr. upp öfver gården. Mottagning kl. $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 10 f. m. och 12—1 e. m.

Frans J. Huss.

Innehåll: Den internationella utställningen för teater och musik i Wien. — Beethovens sista bostad (med plansch). — Våra operaförhållanden. — Följetong: Stora sångerskor i fredlig täflan af Elise Polko. — Musikpressen. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Annonser.